

Değerli İstinyeliler,
Sayın Okurlarımız,

2025 yılının bu son sayısında BÜLTEN'imizin ilk konusu popüler müzik ve kamu diplomasisi. Bugüne kadar çok değinilmemiş olan bu konunun müziğin insanın ruhunun derinliklerine işleme gücü nedeniyle büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Kamu diplomasisi hedef alınan kişi ve toplumlara sadece anlatılar ve sözlü iletişim yöntemleri ile hitap etmemekte, aynı zamanda içinde müziğin de bulunduğu kültür vasıtaları ile etki yaratmaya çalışmaktadır. Popüler müziğin en büyük özelliği geniş halk kitlelerine kolaylıkla ulaşabilir olması ve etki gücüdür. Kamu diplomasisi uygulamaları açısından popüler müzikten nasıl yararlanıldığı konusunu ele aldık.

Bir diğer konu ise, Eurovision Şarkı Yarışması'nın üzerindeki tartışmalar. İsrail'in iki yıldan fazla bir süredir Gazze'de yürüttüğü soykırım nedeniyle bu ülkenin temsilcisinin 2026 *Eurovision Şarkı Yarışması*'na katılacak olması üzerine Avrupa Yayın Birliği'ne (EBU) üyesi bazı ülkelerin yarışmadan çekilmesinin yarattığı etkileri ele aldık. Günümüzün yoğun iletişim ortamında siyaset dışı pek çok alanın siyasetin etkisinin dışında kalamadığı ve giderek tartışmaların odağına yerleştiği bilinmektedir. İşte aslında "masum" görünen, fakat geçmişte de yapısı ve değerlendirme yöntemi ile siyasi olmakla suçlanan Eurovizyon Şarkı Yarışması günümüzde yine şarkıları dışındaki tartışmalarla gündemlerde yerini almıştır.

Birçok ülkeye yayılan şubeleriyle küresel kahve markaları, yeni bir kamu diplomasisi alanının doğmasına yol açmıştır: Bu yeni yumuşak güç aracı, "kahve diplomasisidir". Bu yeni kamu diplomasisi türü kimlik oluşturma aracı olarak giderek dikkat çekmektedir. Bu konuya da kısaca değindik.

Bu vesileyle tüm okurlarımızın Yeni Yılını en içten dileklerimizle kutlar, saygılarımızı sunarız.

KADAM Yönetim Kurulu

BATI’NIN POP MÜZİĞİ VE KAMU DİPLOMASİSİ

Pop müzik kamu diplomasisi bünyesindeki kültürel diplomasinin önemli bir unsuru olarak bu iki alan arasında önemli bir köprü vazifesi görmektedir. Popüler müzik, menşei ne olursa olsun, geniş kitlelerce kabul gördüğü ölçüde etkili bir yumuşak güç aracıdır. Uluslar arasındaki karşılıklı anlayış, sempati ve imaj açısından kullanılmaya çok elverişli bir araçtır. Aynı zamanda kimlik inşası ve başka kimlikleri etkileme ve böylelikle kültürel bir mesaj üzerinden itibarını pekiştirme gütmektedir. Pop müzik sınır ötesi iletişim aracı ve ulusları birbirleriyle yakınlaştırma işlevi ile küresel anlayış ve barışa da hizmet edici bir işleve sahiptir.

1960’lardan itibaren dağıldıkları 1970’e kadar başlattıkları yeni pop akımı ile dünyayı kasıp kavuran ve melodileri klasikleşen İngiliz "The Beatles" grubu

Popüler müziğin uluslararası güç dengeleri açısından da önemli bir özelliği vardır. Müziğini dünya kamuoyunun beğenisine sunan ve bundan dolayı da yumuşak gücünü arttıran ülkelerin başında Avrupa’da Fransa, Birleşik Krallık ve İtalya, Okyanus ötesinde de Amerika Birleşik Devletleri gelmektedir. Latin Amerika ülkelerinin özgün müziği, örneğin Arjantin’in tangoları da bu cümleden değerlendirilebilir.

Belli ülkelerde üretilen ve dünyaya yayılan melodilerin hem üretimini hem de yaygınlaşmasını mümkün kılan ancak belli ülkelerin bu alandaki kapasiteleri ile gerçekleşebilir. Kullanılan dil bu kapasitenin artmasındaki en önemli etkenlerdendir.

İngilizce, bu nedenle çok avantajlı hale gelmiştir. Bu da dünyada kültürel hegemonik güç dengeleri ile yakından ilgilidir. Kültür hegemonisi bazı diğer sanat eserlerinde olduğu gibi müzik zevk ve beğenisini dayatmaktadır. Bu gücü olmayan ülkelerin ürettikleri ne olursa olsun yeterli dağıtım araçlarına sahip olmamaları yüzünden eserlerinin daha fazla tanınmasına izin vermemektedir. Birçok ülkede yumuşak gücü yüksek olan ülkelerin gölgesinde kalmakta ve onların ürettiklerini taklit etmekle yetinmektedirler.

Amerikalı müzisyen Elvis Presley (1935-1977) "rock" müziğinin öncüsü olarak 1950'lerden itibaren dünyada büyük ilgi görmüştür.

İkinci Dünya Savaşı ertesinde gerçekçi İtalyan sinemasının yaptığı büyük sıçramaya paralel olarak İtalyan pop melodileri vurguladıkları romantizm, İtalyanca dilinin müzikaliteye uygunluğu ve Avrupa'da ekonomik gelişme ye paralel olarak turizmin de gelişmesiyle büyük ilgi toplamış, bu ülkede yetişen çok sayıda şarkıcı dünyaca ün kazanmıştır. Aynı şekilde Fransız melodilerinin de romantizmi ve aşkı öne çıkaran özelliğiyle dünya çapında beğeni kazandıkları bilinmektedir. İspanyol, Portekiz ve Latin Amerika müzikleri de bu beğenilerden payını almıştır.

Buna karşılık kültürel değerlerini dış dünyaya aktarma kapasitesi düşük olan ülkelerin kültür ürünlerini, bu arada varsa pop müziklerini tanıtmaya ve yayma konusunda başarılı olmadıkları bilinmektedir. Bunun bir istisnası 2012'de G. Koreli Psy adlı şarkıcının popülarize ettiği ve tüm dünyada beğeni ile karşılanan "*Gangnam Style*" şarkısıdır.

Bu şarkıyla birlikte "K-Pop" adı verilen bir tarz gelişmiş, ancak batının pop müziği kadar ilgi çekmemiştir. Bunun dışında daha çok yerel çizgiler taşıyan folklorik nitelikli müzik eserlerinin küresel değer haline gelmesi mümkün olmamaktadır.

Cem Karaca (1945-2004), "Anadolu Rock" tarzının öncüsü olmuştur.

Türkiye’de pop müzik 60’lı yıllarda hız kazanmaya başladı. Batılaşma akımlarının da etkisiyle, önce Elvis Presley, sonra da Beatles ve Rolling Stones gibi şarkıcı ve müzik gruplarının etkisiyle pop müziğin geliştiği görüldü. O yıllarda Türkiye’deki kentsoylu nüfus İtalyan ve Fransız melodilerini, Amerikan caz müziğini ve Türk sanat müziğini dinlemeyi tercih ediyordu. Pop müziğin henüz sınırlı bir kesimin beğenisini kazandığı görülmekteydi. Ancak, 50’li yıllarda başlayan kırsal bölgelerde büyük kentlere olan göç ve yeni kentli nüfus 70’li yıllardan itibaren kendi tarzını yarattı. Bu yeni tarzın adı "arabeskti".

Bu arada Türk pop müziği de hızla yeni sanatçılar ve ürünlerle piyasada önemli yer kazanmaya başladı. Cem Karaca, Erkin Koray, Timur Selçuk, Barış Manço, Ajda Pekkan ve diğerleri giderek daha popüler oldular. O yıllarda Ajda Pekkan'ın Paris'teki Olympia konserleri Türkiye gündeminde sıkı sık yer alıyordu. Fakat Türk popu sınırların ötesinde ilgi toplamayı ilk kez sanatçı Tarkan'la başardı. Yine, 2003 yılında Eurovision Şarkı Yarışmasını kazanan Sertab Erener Türk pop müziğini dünyaya duyurdu.

Fakat tüm bu gelişmeler neredeyse 70 yıldır batıdan esen pop müzik rüzgarıyla baş edebilir nitelikte değildir. Batının pop müziği kimlik inşası, güç gösterisi ve kültürel değişime yol açan bir nitelik taşımakta, yaygın biçimde dinlendiği toplumların davranışlarında homojenlik yaratmaktadır. Bu özellikleriyle de kültürel diplomasinin önemli bir aracı olmaya devam etmektedir.

EUROVISION ŞARKI YARIŞMASI VE İSRAİL BOYKOTU

İsrail'in 2023 Ekim ayında başlattığı ve yaklaşık 75 bin insanın hayatına mal olan Gazze saldırıları, bu ülkeyi kesinkes desteklemeye kararlı olan ülkelerin hükümetlerine rağmen birçok ülkede kamuoyları tarafından reddedilmiş, mütemadiyen protesto eylemleri yapılmıştır. İsrail'in soykırım politikası ve insan haklarını ihlal eden uygulamaları bu ülkenin itibarını destekçi ülkeler dışında hayli yıpratmıştır.

Avrupa Yayın Birliği (EBU) tarafından 1956 yılından beri düzenlenen Eurovision Şarkı Yarışması 2026 yılının 16 Mayıs tarihinde Viyana'da düzenlenecektir. Fakat bu yıl beklenmedik bir gelişme Eurovision'u şarkılarla değil de siyasal boykot kararı ile gündeme getirdi. İspanya, Hollanda, Slovenya, İrlanda ve Belçika devlet televizyonları İsrail'in soykırım uygulamalarına rağmen şarkı yarışmasına kabulünü protesto ederek yarışmayı boykot etme kararı aldılar.

Boykotçu ülkelerin sayısının fazla olmamasına rağmen bu türden bir tutum İsrail devletinin son iki yılı aşkın süre içerisinde uyguladığı insanlık dışı davranışların uluslararası camiada yankı bulmaya başladığının bir göstergesidir. Hiç kuşkusuz, İsrail'in 2023'ten bu yana kamu diplomasisi ciddi bir hasar gördüğü düşünülmektedir.

BİR YUMUŞAK GÜÇ ARACI OLARAK KAHVE

Giyim-kuşamda veya yeme-içmede belli zamanlarda belli modalar dünyaya hızla yayılmakta. Aslında bir tür kimlik ihracı ve etkileme aracı olarak değerlendirilen bu unsurlar ve ortaya çıkardıkları kültürel davranış değerleri ile hedef alınan toplumlar üzerinde etki kurma aracı olarak düşünülmelidirler.

Kahve, Avrupa'ya İstanbul'da ilk kez tecrübe eden Venedikli tacirler tarafından 1615 yılında taşınmış, 1683 Viyana Kuşatması sonrasında ise hızla yayılmıştır. Yapılış tarzı ile "Türk Kahvesi" konsepti yerleşmiş, dünya kahveyi Türklerden öğrenmiştir.

Daha sonraları kahvenin yapılışı ve tüketilişi ile ilgili yeni alışkanlıklar ve kültürler oluşmuş, Türk kahvesi geleneğine ilave yeni tarzlar ortaya çıkmıştır. Son yıllarda ise, özellikle genç nüfusa hitap eden yeni bir "café kültürü" ile karşı karşıyayız. Kentlerde neredeyse her köşe başında zincir kahve dükkanları açıldı ve özellikle genç nüfus buralara çok itibar etmekte, aynı zamanda bir sosyalleşme merkezi olarak görmektedir. Zamanın ruhuna uygun bu davranış aynı zamanda yeni bir "kimlik inşası" olarak da görülmektedir. Buna karşılık Türkiye'de çok yaygın tüketilen çayın özellikle farklı biçimlerde hazırlanan yeni tür kahvelerle rekabete girecek bir tertiplenme içine sokulmasının düşünülmesi gerekli olabilir.

Batıdan esen kültür esintileri tabiatıyla her coğrafyada etkili olmaktadır. Bunun kamu diplomasisi açısından irdelenmesi araştırmacılara kalmıştır. Her yılın 5 Aralık günü kutlanan "Dünya Türk Kahvesi Günü" ile bize ait bir değer hatırlanması ve hatırlatılması Türk kamu diplomasisi/gastrodiplomasisi açısından kıymetlidir. Bu konu üzerinde durulmasının elzem olduğu düşünülmektedir.

**Değerli okurlarımız, kadam.istinye.edu.tr adresli web sayfamızı da izlemenizi ve eleştirilerinizi kadam@istinye.edu.tr adresimize iletmenizi istirham ediyoruz.*